מאה

תתרס"ד



ה"ה

# בפטור "דלית לי אמו"

קיימל דשמירה בבתולים, פטור, אפי' מנשואה. ויש להסתפק אם
היא דמינסר היינו מאתרוג דתשלומין, מיהו בני שבועה, או דקיימי
דמינסר נמי מן השבועה (שיינה ברשיתו). x)

והקצות (סי' רכ"ו סק"ח) מן בצה דברי התוס' (בק נב ב)
דאמ' שם דליבו טושקן בשם, כיון דחייב בקרבן, ואמ' שם מן דלמד
ליסטים מצוין לנה, ארבע"ל טושקן בשם, היינו דשיין טעונ לסטים מצוין.
ומהאון רונה האמ' שם להוכיח דליסטים מצוין לצאן הוי. ומן
התוס' שם דיבתי ארבע"ל טושקן בשם, היינו דהוי בבתולים, דמינסר
בטעונ לנינה כיון דהוי בבתולים, ואם נמצי אחר דידו, הוי טושקן.
ואמרי התוס' ושאר אין שיין כפל בטושקן בעינן זה. ואפי' אי
שיין, אין לתוש אי המל ולינטרמין ולוי קאמר". ומן הקצות
דצה סעיף של התוס', כיון דקיימל דטושקן היינו דונו אם נשבע
דבר, ואם קפל ונשבע ליבו טושקן, והרתי מסתפק לה לתוס'
אם איבו שבועה בבתולים, ומאוקי איבו דין טושקן, אלא דליבו
שבועה, ומאוקי ליבו דיני דטושקן, דפטור בתולים לגמרי לא משבועה.

והאלף מן בשפטיו של התוס' בגופן אחר, דאונס בבתולים
ליבו שבועה, מיהו אינשר לחלוק, הוי דבר שבועה בטושקן דבתולים, הוי
דין דבר דונו שבועה - דבר כנירה אלימתא, ואהי דונו

---

x) ובכון לבון, דאונס ליבו שבועה שלו פשט אוו נתנה אוו מתה בדרכה,
היינו דהוי בבתולים, מה שבועה שלא, דלגי הרמב"ם הוי עיקר השבועה ולוי דקדוק

כונה בשבועה, או דינו כדבר שבועה, משום דהן טוענין, הוי בגדר הכנה ושבועה חלקה, וכ"ז כשו מגו"ד. אבל כדבר דליכא שבועה, ולפי טוענין בבעלים כיון דליכא שבועה, לית טוענין. וצריכא נמי. מיהו אפילו הכי כדבר דטוענין שבועה, משום דכל מילי דלוי נשבע, לוי נמחה כונתו,* ולכן בדבר שבועה, והיינו דמינסר בטענתו בלי שבועה ונמחה הכונה, איכא דין טוענין, ולפי טוענין בבעלים, איכא דינו דטוענין.

מיהו התוס' (ריש מרובה) לוי סל כן, דמן אמרי בדבר מיעוט דליכא טוענין בקרקע, תיפוק דליכא שבועה בקרקע. ולפי הנוסח מגו מעשים התוס', דהרי הכונה נמחה בקרקע בלי שבועה, ולכן בדבר קרקע למעוטי טוענין בקרקע. חזי בתוס' דבלי שבועה, אף היכא דנמחה הכונה בלי שבועה, ליכא דינא דטוענין.

ועוד ב' הנוסח דאפילו דסברא של התוס' הוי, מי בבעלים הוי שומר, אלא דמסיר מחמת ומשבועה, וכיון דהוי שומר איכא טוענין (ואפי' בלי שבועה וכדלעיל), אך דבעלים לא שומר כלל, ומאילו לית טוענין.

מיהו הקצות והנתיבות מוכיחים מסוגיין,** דאמר דיום שלא בא יד, חייב, אף היכא דבעלים עמו. ואם לא שומר, אמאי חייב בשלמין,

---

* דקשמין נמחה, עדיין לוי מינסר שם עד שישבע. ** דף מגו"ד.

והרי הן השלחן היו רק בשאר. ואינו ליבא שום צד לומר דבטלים לגבי שאר.

אם כי השק בתוך (סי' ס"ו סק"ן) סובר דגם הרשב"ם דבטלים לגבי שאר הוא, משום עצמם שהרי יקרקעות, הוי שאר, אלא דנתעסו מהמרוצה, וכו' לכלן הבאנו דברו בד' הרשב"ם (שבירות). וכו' לכלן ועוד דהרשב"ם סובר דנעשה בעשוק חיב, מדין מציק (ודלקי בשאר) והרי בלא מעין דאינו אחרי נעשה בטלים לגבי. וכי מציק בטלים יהא בגבי. ומשום השק דבטלים לגבי שאר הוא, ובאינו דשלהו, נעשה לגבי מציק. משום עשוק, דהוי שאר, ואינו לד' המולקין ופל דנעשה אינו מעשה מציק אלא מצד אחרות, ועשוק נתעסו מהמרות אבל הוי שאר. ואינו בא לד' השק אחרי חיב בשלחן, הבאו דבטלו לגבו.

וכו' המשך הדברים עמ' ד' - ח'.

קמ"ה

בס"ד בפסוק דבעלוי עמו ~~ל~~ ד

יש להסתפק בעניין של הפסוק, דאולי דהוקיר אותו התורה מבשר שומרון, והרי הוי כאיש אחר, אך כל דבן שומר עליו אלו שנסר מתעצלותן, וכך גם בעלוי עמו לו ישלם, ~~והיה כל בעלו בגלל~~ ~~תורה ושינה בגלל הפעלה מעולה בהלכה!~~

השק (חומה סי' ס"ו סק"ק הכ"ו) סובר כשהבעלים עמו לה שומר כל, ואולי כאינש דעלמא, ובגה מיישב את הראב"ד דבעשק נתאנסו מעשירה, היינו דהוי בסוד תשלומין מאחרות שמירה, מיהו גם נשע חייב מטעם מציק (ראבה"ד שכיר), כיון דהוי שומר, חייב בנשע מדין מציק (דכאינש דעלמא, לה נשע כמציק, והוי ערמו בעלמא). ואולי כשיעה בבעלים נסוד, משום דלה שומר כל, ולכן הוי כאינש דעלמא, דלה לומר נשע כמציק.

ולכאורה חמירה גו הלי בלימודים של פסוק דבעלים, דכתב אשי דליכא לה מיבי ישראל איש מעם רעהו ולו עם רעהו (ולו רעהו עמו), הרי מיבה מקרו דליתו בהיו כרשה דיבי ישראל" אבל לויעק אמרו דליכא לה מקרו דבעלוי עמו לו ישלם, משתבר לומר דיש לו דבן שומר אלו דאינסר מן התשלומין ור' קבלת (סי' רכ"ו) מחלבת בירוש' גם בבעלוי עמו, איכו

SCAN AnyScanner

שבועה, רק נתבטל שם דבר בלעתיה, אם פשיטה בבעלים פטור או
חייב. אולם קל וחומר הדברים הבאים לענין שבועה ולא לענין
תשלומין, והקבלה מן דבלעתיה בלא אם שאינו שאמר הא
כלום אינה לענין שבועה.

והקבלה מן דבלעתיה אם מיעוט בבעלי עמו, הרי
לתשלומין ולא לשבועה אז דאם מינסר משבועה. ולכאורה אלו
בחבירה הוא.

ראיתי בקונס השיעורים (בא שיעור ל') דלכל נשמרה הלכה
בבעלי עמו אלא לענין פטור תשלומין, ולכל יש לו דין שומר אפי'
בבעלי עמו, וראיה דאיכא שלה בבעלי עמו, בסוף המפקיד
(מז ב') עיש הרש"ש. עכ"ן הוכיח הנתבטל שם.
וכן יש להוכיח מהא דבסוף הרמב"ם (פז' מעבירות הל' ה')
דהיכא דהשומר הראשון מסר לשומר שני ומיעוט בשמירתו כגון
שש שמסר לזה ולזה, חייב הראשון, דהוי פשיעה, אף על פי
דהוי בבעלי עמו (עם הראשון). ולשון הרמב"ם: אעפ"ש אינו
אלא שבר בבעלים, הרי הוא הוכיח הדבר השמור מידו ליד שומר
אחר ולא. וה' מלא וכלה שם, בטעמו דמילתא, עכ"ל שני
הטעמים שיוכיח הקים לנמוקו דיש לו דין שומר עיש.

(1) (2)

ועוד יש לומר בזה כי שנשתבעו אי שם מעלה בכל הטוטקי בבעלים,
ואם נאמר בבעלו עמו, לא כן שאר כלי, נמצא בנטורו היו, לאו מהם טענת
הנאבה אלו מפני שאינו שומר כלי, ולא כפל. אבל לענין הבעלי
דיש לו כן שומר, אמאי אינטר בטוטקי בבעלים. וכי שטמן בשם
הרבו מקרמישו, כיון בבטוטקי בעי בטענת הנאבה מנשתבעו ואינ
איבו דינו בטוטקי משאול טוטקי בבעלים, אין טענת הנאבה
בנוטרתו (בהרי היו שם) אלו בבעלו עמו בנוטרתו, וכן איבו
דינו בטוטקי. ~~אא~~ וכי לכן עמ מ כ עוד סבבו בגה.
ואלו בהלי כן שומר, ובכל איבו בעה בהרוש דינו נבעל,
כל בשבועה הוי לא כן תשלומין, בדי להנים בעלו של בעהב,
(ושנה הסוברים בכל השבועות הן בגדר תשלומין)
ולפי מובן הוי בהשך (סוי עד סוף הסוי) בסם בשבועה -
השומרים הוי רק הבבו בהבעלים טוען שמו, אבל אם טוען בהי לי
שנשבע בה, והשומר כופר, בטוח לעמדו אלא משבועה. ולבאו הוי
תמיה למה יקרא טענת בהי מטענת שמו. ומשב השך שם בהבבו
בהבעלים טוענים בהי, והשומר מכחישו, איבו חלה בהוי מעיקר, ובהו
תיבוש גבול. ולפי האמור אבל בכיון בכל מטרת השבועה (בחוב
אבל שומרים) להנים בעל בעהב ומן הסי להנים בעלו שלו יאמר
בשבע בה, והיינו בגלל תנים בעלו בשיעבד השומר שלו נשבע בה,
ובכל זה אם בעהב טוען שמו, אבל אם טוען בהי שנשבע בה, מה תנים
~~א) ומי בשומר מוחב בעלו בתמיה בין לא כי בכל בשיעבד הוא הוי.~~

דמתל במה שהשאר ושבע שלו בשר, ואדרבה, השאר ולחצן בעינו לעקר
ורשע בזה שעשבע לשבר, וכיון דלא להנים דעתו, פטור אף מגזלה.
כי להלן עמ' ת"ו ר"ל הרשע דתוס' לקלן לו סל כה שם.
והרמב"ם (פ"ב שאלה) פסק בכל ספק בבעלים, חייב בשאר, וכל
(שם הלכה): שאול מן השותפין ונשאל לו אי מהן, ואם השותפין שאלו
ונשאל לו אי מהן, הרי כל ספק אם היו שאלה בבעלים אם אינה, לפי כם
אם מתה אינו משלם, ואם תפסו הבעלים אין מוציאים מידם. נשאר בה
הרי כל משלם עכל"ל וקי"ל כיון דקיל נגיעה בבעלים פטור, אבל בספק
הוא לחלוט פטור משלם. וכ' המ"מ לתרץ "דעתו כל שהנשאר הוא
כמציק וכמש"כ הה' שכירות, וכיון שהוא כמציק ואין שם כוח לדרה לפטרו
חייב לשלם. ודברי המ"מ ז"ב ע"ש.

ונראה בעל הקונ' ~~הסמ"~~ שיטתיה שם, (לפי דברו, דבבעלים איכא דין
שומר כמו בשאילה, והרמב"ם שכירות שם אומר דנשאר כמציק חייב בשאילה,
ומן הסברא אבל אמרו נגיעה בבעלים פטור, והרי כמציק לא פטור
דבשאול עמו) דסתמו דרמב"ם דאם הוי בבעלים, הוי עדיפא בשם
נגיעה, ואין לזה דין מציק, לפי סברת הסמ"ג סו"ס ע"ש, וכל
זה היכא דהוי בשאול עמו מדין ודאי, אבל ספק שמירה בבעלים,
חייב לשמור מספק מדין ודאי, והיכא דלא שמר, הוי נשאר כמציק,
וכמציק ליכא פטורא דבשאול עמו. ומדין הרמב"ם. וצ"ל דיש כוונת המ"מ
דבזה מכירות הה' בשומר שאסר לשומר, דליכא פטור דבשאול עמו. וז"ל
לי להלן עד הרמב"ם הנ"ל. בשם הרב"ש.

ח'

**סיכום הדברים.** סמיכות של התוס' (בין נ"ב ד') אי איכא כפל בטושיע דבשלים. (א) הקבלת מנ"ן אי דבשלים פטור אם מרבעה או דחייב מרבעה. (ב) אמנם בבשלים ליכא מרבעה, וסמיכות של התוס' אי דלא מרבעה, אפי' אם נתמרה הפנינה בלי מרבעה, אלא היכא דנתמרה הפנינה בלי מרבעה, בקון בבשלים, איכא טושיע. והתוס' ריש מרובה לא כן.

(ג) עוד יש לנדון, דסמיכות של התוס' הוי אי בבשלים, הוי שומר, אי דלא שומר כלל. אינו אמנם דבבשלים חייב בשלמי, מכ' דהוי שומר. ובב' ד' הש"ך דמבב' ה' שבירות, ולכאו' תליא בלימודים של פטור בבשלים. (ד) דודאי הוי שומר, וסמיכות של התוס' הוי כמון דטושיע דבשלים, אין טעמי הדגיבה נוסרתן אלו בשלים הנוסרתן, לא דינו דטושיע. (*) והוי דאיכא דעה בירושל' דליכא מרבעה בבשלים עמו, משום דהמרבעה הוי נולד לבעה"ב והוי כחוב ממון לבשלים, הלכך היכא דבשלים עמו, דליכא חוב ממון הה' דליכא חוב מרבעה. ולפי"ז נמצא הש"ך הסובר דהיכא דהבשלים ידע בדבר דנעשה, מנסר השומר מרבעה. ולכן - אולר בלא קונ' הבעלים - דטעמו דנעשה בבשלים פטור, דגם הוי בבשלים עמו, הוי נרעון בדבר פטיה, לפי הבינון, ולכן היכא דהוי ספק אי הוי בבשלים, כמון דחייב לשמור מספק, חובו משלם ודאי, והיכא דלא שמר, הוי פטור כמבי"ן.

---

אות ה' ונ', דברי הא"ש. אות ד', דברי הטושיע שם. עיי"ש.

(*) כ' לבקן עת ה' ד' עיי"ש דבריה בשם הקהה"ק.

# ת"ג

הבאנו לעיל ד' הש"ך, דשבועת השומרים היו רק היכי דמנכיר טוען שאני, אבל אינו נשבע אם המפקיד טוען דרי, שאתה בפשיעה. ור' לעיל.

והקרבן נתנאל (להלן בב"ח ד') מדייק מתוס' עם דלו כהש"ך דאמרי היכי דאם דהאמינל אלו אם שאולה אתה או שכירה אתה, אז התוס' לא השאל אינו נשבע, אם טוען דרי דשכירה אתה, והרי כל שבועת השומרים בגלה של הספר. ואמרי התוס' דהכא שאין יודע אם אתה השאולה, אין להשביעו מספק, דהוי כאומר אומר המשאיל סתם לי אם הושלתיך אם לאו, שאל אתה טוענה אין השואל חייב לישבע, ומוכח דהכא אכי' משאול אומר דרי, אמ' דאינו נשבע אלא מ' אלגלל מ"כ. וכוונת התוס' דשבועת השומרים (וגלה של הספר) היינו דהוי ודאי שומר, ונשבע נגנסה וכולה, אבל הכא הרי השכר אומר דאינו שואל של הבהמה, ושכירה אתה, אז לא שבועת השומרים.

ומדייק הקרבן נת', אי כהש"ך, מה מביא התוס' ראי' דבבה"ג לאו שבועת השומרים היא מהיכא דנשבע דאינו מ' אלגלל, דילמא אם בבה"ג הוי שבועת השומרים, אבל דרי ודרי, דליכא שבועת השומרים כלל, לכן בעי מ' אלגלל.[א] אבל דד' התוס' דגם דרי ודרי שייך שבועת השומרים, אם לאו בעי אלגלל, עדיף דבבה"ג לאו שבועת השומרים היא, ומיבן התוס'.

א) כיון דנשבע דאתה בפירה (והוי שאו של המפקיד), נשבע דשכירה אתה בגלגול

ובאיתי עוד סברא לומר דסתם בעלים, אף אם איבו שבועה שאינה ברשות, מ"מ ליבו בפל בדבר (ולעולם הבאנו ד' הסתם, דבעי דינו סותם, דסתנא הגנבה פוסדו, (בב"מ) משא"כ שם בעלים, אין הגנבה פוסדתו אלו בעלים פוסדו, וזהו סברא התוס' בן נ"ל).

ובאיתי עוד סברא, דהרי קיל בקפל ונשבע, ליבו סותם, ובשמירה בעלים, הרי אינ ליבע שנגבה, דהרי אפ' אם פשע, פטור, ואינ ליבע אלו שבועה שאינה ברשות, ומה שנשבע נגבה, הול לקי מה בקפל ונשבע. ולא לשם סתומן נגבה, דבריך ליבע מה שקרה עם הבהמה, אף דיבול ליבע שגבה, מיהו בשומן נגבה, בריך ליבע לומר דברו שנגבה, אבל שמירה בבעלים, אין לנו לדעת מה אירע לפקדון, רק נשבע לדעת המקבל שאינה ברשות, אבל מה שמוסיף נגבה, הוי בקפל ונשבע. אם כי אינ מובר, מ"מ אפשר לומר כן. עי' בקרבן בן מם (סימן לא, דה ולדעת הרמב"ן).

ר' אומר אם רוב הדבר

ט

ומהן הגרה לכל והאוש לכל נסתפקו בדין שאמר אביה, דהוי בשם או בשש, אם איבוד בסיר דבעלו עמו, היבוד דבעל האבידה נשאל לאמנו האבידה, מי אמר כיון דתמנו שעבדי בעיה, אינו בנחשה דאבי ישראל אינש מעם ראהו, אך כיון דדינו בשם או בשש, הה בכלל כל השומרים, ומוסיף בעל קונו השומרים שם, דכל הספק הנה הוא הנאו שיבעו הבעלים בשעת מלאכתן, שצהו המנהגו אבידה שלו, אולם היבוד שלו ידעו, יש להסתפק בכלל אם מינהו בעלו עמו, באופן שבעלו אי בשעת מלאכתן שנו היו הפרה שלו והשוור שלו, ובפרט לסברת החינוך הנ"ל, אך דעם בבהקי אמר לו נמתה תורה לשומרים כמו שכ' החינוך שם סברו כו'.

ר' אומר נפרד שהבעלים סברו, דבשאר אבידה, אם איבוד בסיר דבעלו עמו, אם באמנה, בעל האבידה הוי מוחזק לו למלוקה, ובשעת הגזבה והאבידה, לו הוי בעלו עמו, אנחר דמתחיב, כיון דשבע החיב של שאר האבידה הוי בכל רגע ורגע, ומנו דלה שאלה בבעלים בגוונו דלעיל, ולו דמי לשאר בעלמו, דאלו בתר הבלה השורה, אים דהתם הבלה השורה מחיבתן, והיבוד דהוי בבעלים ינטר, אנ דבשאר הדינן לה בעלו עמו. אשולה שאר אבידה, דשבע החיב הוי בכל רגע ורגע בבעלים. (ואולי אפ' דבלוי, אם בעלו עמו לה שאר, שיין לומר בשאר אבידה, נשבע אחר שאר בבלוי, אבל אי נימה דבעלו

אמו, הוא בן שומר, אולי כי זומר בגן הקיץ ובקיץ נראה שומר ולא בגה. ואינו מוכרח)